

Μονάδες ημερήσιας νοσηλείας: Αξιολόγηση της λειτουργίας τους και εκτίμηση της ικανοποίησης των χρηστών

Μαριάνθη Αλεξανδροπούλου¹, Βασιλική Ζαμπέλλη²

1. Νοσηλεύτρια ΠΕ, PhD, Κλινική Μιας Ημέρας, Ε.Α.Ν.Π. Μεταξά

2. Νοσηλεύτρια ΤΕ, Κλινική Μιας Ημέρας, Ε.Α.Ν.Π. Μεταξά

Υπεύθυνος Αλληλογραφίας: Μαριάνθη Αλεξανδροπούλου,
e-mail: malexan@nurs.uoa.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Η προσπάθεια μείωσης των πολυάριθμων εισαγωγών στα νοσοκομεία με σκοπό την περιστολή του κόστους και τη ψυχολογική αποφόρτιση των ασθενών οδήγησε στην ιδέα και λειτουργία των Μονάδων Ημερήσιας Νοσηλείας (ΜΗΝ).

Σκοπός: Αφενός να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των ΜΗΝ και αφετέρου να διερευνηθεί η ικανοποίηση των χρηστών.

Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας: Πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή αναζήτηση της βιβλιογραφίας (Pubmed, Εκδοτικός Οίκος Elsevier). Δευτερογενής αναζήτηση έγινε από τις βιβλιογραφικές αναφορές των άρθρων. Η αναζήτηση έγινε στην ελληνική και αγγλική γλώσσα χωρίς χρονικό περιορισμό. Λέξεις ευρητηρίου που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: μονάδα/κλινική ημερήσιας νοσηλείας, αποτελεσματικότητα, ικανοποίηση.

Αποτελέσματα: Για την λειτουργία των ΜΗΝ συμπεριλήφθηκαν δεκατέσσερις μελέτες, όλες ποσοτικές: δύο συστηματικές ανασκοπήσεις, έξι περιγραφικές μελέτες, μία ημιπειραματική και πέντε πειραματικές. Αφορούσαν σε ψυχιατρική, σε γηριατρική, καρδιολογική, για μεταδιδόμενα νοσήματα, χειρουργική, προγεννητικής φροντίδας, γαστρεντερολογική και αναπνευστική ΜΗΝ. Για την ικανοποίηση των χρηστών από τις ΜΗΝ συμπεριλήφθηκαν δέκα μελέτες. Επτά ήταν ποσοτικές (επισκοπήσεις) και τρεις ποιοτικές (δύο φαινομενολογικές και μια με ομάδες εστιασμένης συζήτησης). Αφορούσαν σε ογκολογικές, παθολογικές και γηριατρικές ΜΗΝ.

Συμπεράσματα: Οι ΜΗΝ φαίνεται να είναι αποτελεσματικές και υπάρχουν ενδείξεις ότι μπορούν να μειώσουν το κόστος στις υπηρεσίες υγείας. Οι χρήστες φαίνεται να είναι ικανοποιημένοι. Ο βαθμός ικανοποίησης εξαρτάται από τον χρόνο, το φυσικό περιβάλλον, τις δυνατότητες εκπαίδευσης, πληροφόρησης, συμβουλευτικής, τις διαπροσωπικές σχέσεις και από τον προγραμματισμό και την οργάνωση της ΜΗΝ.

Λέξεις κλειδιά: μονάδα/κλινική ημερήσιας νοσηλείας, αποτελεσματικότητα, ικανοποίηση

Day clinics: assessment of their operation and evaluation of clients' satisfaction

Marianthi Alexandropoulou¹, Vasiliki Zampelli²

1. RN, BSc, PhD, One day Clinic, Metaxa Hospital, Athens, Greece

2. RN, One day Clinic, Metaxa Hospital, Athens, Greece

ABSTRACT

Introduction: The reduction of hospital admissions in order to cut costs and to psychologically relief patients led to the concept and operation of Day Clinics.

Purpose: On the one hand to evaluate the effectiveness of the operation of Day Clinics and on the other hand to assess client's satisfaction.

Literature Review: A literature review in English and in Greek in the databases of Pubmed and Elsevier was conducted without a time limit. A secondary search was conducted by investigating the reference lists of the gathered literature. Key words used were: day ward/clinic/ unit/hospital service, effectiveness, satisfaction. Results: Regarding day clinics' operation fourteen studies were reviewed, all quantitative: two systematic reviews, six surveys, one quasi-experimental and five experimental studies about psychiatric, geriatric, cardiological, infectious diseases, gynecological, intestinal, and respiratory day clinics. Regarding clients' satisfaction over day clinics ten studies were reviewed. Seven of them were quantitative (surveys) and three were qualitative (two phenomenology studies and one using focus groups). They were about oncology, medical-surgical and geriatric day clinics.

Conclusions: Day clinics seem to be effective in terms of outputs and cost reduction. Clients seem to be satisfied. The extent of their satisfaction depends on waiting time, surroundings, health education potentials, information material, consultation, relationships with the health staff, planning and organization of the day clinic.

Key words: day ward/clinic/ unit/hospital service, effectiveness, satisfaction

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η προσπάθεια μείωσης των πολυάρθρων εισαγωγών στα νοσοκομεία με σκοπό την περιτομή του κόστους και τη ψυχολογική αποφόρτιση των ασθενών οδήγησε στην ιδέα και λειτουργία των Μονάδων Ημερήσιας Νοσηλείας (MHN) (Brocklehurst, 1973; Shiu et al, 1987; Briscoe & Priebe, 2004). Το κύριο χαρακτηριστικό τους είναι ο προγραμματισμός των εξετάσεων και των θεραπειών και η πραγματοποίησή τους μέσα σε αυστηρά χρονικά πλαίσια.

Οι ΜHN παρέχουν φροντίδα υγείας (πρόληψη, θεραπεία, αποκατάσταση) σε χρόνο που δεν υπερβαίνει την μία ημέρα έτσι ώστε ο ασθενής να επιστρέφει στο

σπίτι του χωρίς να καταλαμβάνει κρεβάτι. Αφορούν κυρίως σε εξωτερικούς ασθενείς χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν ασθενείς που νοσηλεύονται σε νοσοκομείο. Οι υπηρεσίες που παρέχουν αφορούν σε χειρουργικές επεμβάσεις (οφθαλμολογικές, ενδοσκοπήσεις, ορθοπεδικές), αντινεοπλασματική θεραπεία, διαγνωστικές εξετάσεις, ψυχιατρικές και γηριατρικές υπηρεσίες, αντιμετώπιση μεταδοτικών νοσημάτων, διαβητολογικά, παιδιατρικά, νευρολογικά προβλήματα, περιπτώσεις γενικής ιατρικής κ.α.

Μπορεί να έχουν δημόσιο ή ιδιωτικό χαρακτήρα. Μάλιστα πρόσφατα θεσμοθετήθηκε στην Ελλάδα η

ίδρυση και λειτουργία Ιδιωτικών ΜΗΝ με το άρθρο 33 του Νόμου 4025/2011. Λειτουργούν με ραντεβού ή με έκτακτη εισαγωγή και είτε είναι αυθύπαρκτες στο πλαίσιο του δικτύου Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας είτε διασυνδέονται ή αποτελούν τμήματα νοσοκομείου στο πλαίσιο της Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (Brocklehurst, 1973). Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι οι Andrews et al (1970) προτείνουν εσκεμμένα τον όρο day ward αντί του όρου day hospital για να δείξουν ότι οι ΜΗΝ πρέπει να αποτελούν τμήμα του νοσοκομείου και ότι η στελέχωσή τους και η διοίκηση τους πρέπει να είναι ανάλογες του νοσοκομείου.

Για τις ψυχιατρικές κλινικές ο όρος ΜΗΝ χρησιμοποιείται ως όρος ομπρέλα που αφορά σε περιεκτική διεπιστημονική προσέγγιση των ασθενών (Briscoe & Priebe, 2004). Έτσι, διακρίνονται τέσσερις κατηγορίες ψυχιατρικών ΜΗΝ (Marshall et al, 2001): (α) έκτακτη ημερήσια νοσηλεία ως εναλλακτική μορφή της έκτακτης εισαγωγής, (β) μεταβατική ημερήσια νοσηλεία σε ασθενείς που μόλις έφυγαν από το νοσοκομείο, (γ) κέντρα ημερήσιας φροντίδας με στόχο τη διατήρηση και την αποκατάσταση και (δ) προγράμματα ημερήσιας θεραπείας με στόχο τη βελτίωση της θεραπείας εξωτερικών ασθενών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗΣ

Ερευνητικό ερώτημα, σκοποί και υποθέσεις

Το ερώτημα της ανασκόπησης ήταν αν η ΜΗΝ υπερέχει ως υπηρεσία υγείας έναντι άλλων δομών και κυρίως έναντι του νοσοκομείου. Σκοπός, λοιπόν, ήταν αφενός να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των ΜΗΝ και αφετέρου να διερευνηθεί η ικανοποίηση των χρηστών από αυτήν την υπηρεσία.

Έτσι, για την αξιολόγηση της λειτουργίας των ΜΗΝ τέθηκαν ως στόχοι η διερεύνηση της έκβασης στις εφαρμοζόμενες θεραπείες, του κόστους νοσηλείας και της δυναμικής αποφόρτισης των νοσοκομειακών κλινών, της αναγνώρισης και της αντιμετώπισης των αναγκών των χρηστών, του εξοπλισμού, της υποδομής, της στελέχωσης και της οργάνωσης τους και της ασφάλειας και ποιότητας στις υπηρεσίες που παρέχουν.

Με βάση τους παραπάνω στόχους διαμορφώθηκε η εξής υπόθεση για την λειτουργία των ΜΗΝ: Η έκβαση της θεραπείας σε ΜΗΝ δε διαφέρει σε σχέση με άλλη υπηρεσία υγείας. Το κόστος νοσηλείας μειώνεται και αποφορτίζονται νοσοκομειακές κλινές. Επίσης, στα πλαίσια της υπηρεσίας αντιμετωπίζονται οι ανάγκες των χρηστών και οι ΜΗΝ είναι κατάλληλα εξοπλισμένες ώστε να εγγυώνται την ασφάλεια και την ποιότητα στις παρεχόμενες υπηρεσίες τους.

Αναφορικά με την ικανοποίηση των χρηστών από τις ΜΗΝ τέθηκαν ως στόχοι η διερεύνηση του βαθμού ικανοποίησης των χρηστών και των χαρακτηρι-

στικών που λειτουργούν ως προσδιοριστές της ικανοποίησης. Με βάση αυτούς τους στόχους διαμορφώθηκε η εξής υπόθεση για την ικανοποίηση των χρηστών από τις ΜΗΝ: Οι ασθενείς είναι πολύ ικανοποιημένοι από τις υπηρεσίες των ΜΗΝ και η ικανοποίησή τους εξαρτάται από την υποδομή και τον εξοπλισμό, από τις σχέσεις με τους επαγγελματίες υγείας και από τον προγραμματισμό και την οργάνωση της δομής.

Μέθοδος Ανασκόπησης

Η ανασκόπηση επικεντρώθηκε στην αναζήτηση μελετών στα πλαίσια των οποίων διερευνήθηκε (α) η αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των ΜΗΝ και (β) η ικανοποίηση των ασθενών από τις υπηρεσίες που προσφέρονται σε ΜΗΝ. Η αναζήτηση της βιβλιογραφίας πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά με την επίσκεψη βάσεων δεδομένων (Pubmed, Εκδοτικός Οίκος Elsevier, ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων Πανεπιστημίου Αθηνών), αλλά και μέσα από διάφορες μηχανές αναζήτησης. Δευτερογενής αναζήτηση έγινε από τις βιβλιογραφικές αναφορές των άρθρων που βρέθηκαν στην πρώτη φάση της αναζήτησης. Η αναζήτηση έγινε στην ελληνική και αγγλική γλώσσα χωρίς χρονικό περιορισμό. Λέξεις-κλειδιά που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: μονάδα ημερήσιας νοσηλείας, day ward/clinic/unit/hospital service, effectiveness, patient satisfaction.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στον πίνακα 1 φαίνονται με χρονολογική σειρά οι μελέτες για την λειτουργία των ΜΗΝ και στον πίνακα 2 φαίνονται με χρονολογική σειρά οι μελέτες για την ικανοποίηση των χρηστών από τις ΜΗΝ. Αναφέρονται οι ερευνητές, ο τίτλος των μελετών και οι πηγές τους, οι σκοποί, οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν, τα δείγματα των μελετών, οι κύριες μετρήσεις και τα αποτελέσματά τους.

Σχετικά με την λειτουργία των ΜΗΝ συμπεριλήφθηκαν δεκατέσσερις μελέτες όπου όλες ήταν ποσοτικές. Συγκεκριμένα, δύο ήταν συστηματικές ανασκοπήσεις τυχαιοποιημένων κλινικών δοκιμών (Marshall et al, 2001; Marshall et al, 2003), έξι ήταν περιγραφικές μελέτες εκ των οποίων δύο ήταν προοπτικές (Imazio et al, 2004; Casas et al, 2011) και τέσσερις ήταν αναδρομικές (Atkins & Kohn, 1992; Marohn & LaCivita, 1995; Falces et al, 2008; Iwarzon et al, 2008), μία ήταν ημιπειραματική μελέτη (Bartak et al, 2011) και πέντε ήταν πειραματικές μελέτες (Hui et al, 1995; Turnbull et al, 2004; Piotrowski & Kiejna, 2008; Conroy et al, 2010; Irvine et al, 2010). Οι περισσότερες μελέτες αφορούσαν σε ψυχιατρικές ΜΗΝ (Marshall et al, 2001; Marshall et al, 2003; Piotrowski & Kiejna, 2008; Bartak et al, 2011) και ακολούθως σε γηριατρικές (Hui et al, 1995; Conroy et al, 2010; Irvine et al, 2010) και καρδιολογικές (Imazio et al, 2004; Falces et al, 2008). Μεμονωμένες περιπτώσεις ήταν η ΜΗΝ για

Πίνακας 1. Συνοπτική αναφορά μελετών για λειτουργία ΜΗΝ

Ερευνητές / Χρονολογία	Τίτλος / Πηγή	Σκοπός/ Ερωτήσεις	Μέθοδος	Δείγμα	Κύριες μετρήσεις	Αποτελέσματα
Atkins & Kohn (1992)	An infectious disease Day Care Unit – the first year. Journal of infection	Αποτίμηση του πρώτου χρόνου λειτουργίας της πρώτης ΜΗΝ για μεταδιδόμενα νοσήματα	Περιγραφή δομής και λειτουργίας	382 ασθενείς και 20 γενικοί ιατροί	Ποσοστά ασθενών ανά σύμπτωμα και κοστολόγηση κλινικής (εξοπλισμός, προσωπικό)	Φάνηκε να «βολεύει» τους ασθενείς. Βοήθησε τους γενικούς γιατρούς για δεύτερη άποψη από ειδικό, συνέβαλε σε έγκαιρη διάγνωση νόσων με μικρό κόστος.
Hui et al 1995	Outcomes of elderly stroke patients. Day hospital versus conventional medical management. Stroke	Να συγκριθούν τα αποτελέσματα θεραπειών αποκατάστασης σε ασθενείς με εγκεφαλικό επεισόδιο μεταξύ της γηριατρικής ΜΗΝ και της εισαγωγής σε νοσοκομείο	Τυχαιοποιημένη μελέτη	120 ασθενείς (δεν αναφέρεται αριθμός ασθενών σε κάθε ομάδα)	Λειτουργική ικανότητα, χρήση υπηρεσιών, γενική κατάσταση, ευεξία, διάθεση, επίπεδο ικανοποίησης, κόστος θεραπείας	Πιο αποτελεσματική η θεραπεία σε ΜΗΝ (γρήγορη ανάκτηση λειτουργικότητας, μείωση επισκέψεων στο νοσοκομείο) Ίδιο κόστος
Marohn & LaCivita 1995	Evaluation of total/near-total thyroidectomy in a short-stay hospitalization: Safe and cost-effective. Surgery	Να αξιολογηθεί η ασφάλεια και η κόστος αποτελεσματικότητα της χειρουργικής επέμβασης σε ΜΗΝ	Αναδρομική μελέτη περιπτώσεων για τα έτη 1991-1994	150 περιπτώσεις θυρεοειδεκτομής	Χρόνος για εξιτήριο Αριθμός θανάτων και επιπλοκών	Ασφαλής και κόστος -αποτελεσματική αντιμετώπιση
Marshall et al 2001	Systematic reviews of the effectiveness of day care for people with severe mental disorders: (1) Acute day hospital versus admission; (2) Vocational rehabilitation; (3) Day hospital versus outpatient care. Health Technology Assessment	Να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα της θεραπείας σε ψυχιατρικές ΜΗΝ έναντι της εισαγωγής στο νοσοκομείο ή της αντιμετώπισης σε εξωτερικά ιατρεία.	Συστηματική ανασκόπηση τυχαιοποιημένων κλινικών δοκιμών (RCTs)	(α) 9 μελέτες για ΜΗΝ έναντι εισαγωγής σε νοσοκομείο (β) 5 μελέτες για ΜΗΝ έναντι εξωτερικών ιατρείων	Χρόνος παραμονής Επανεισαγωγές Βελτίωση κλινικών συμπτωμάτων Λειτουργικότητα και κοινωνικότητα ασθενών Κόστος	(α) Περισσότερος χρόνος παραμονής. Όχι διαφορά σε επανεισαγωγές. Γρήγορη βελτίωση στη διανοητική ικανότητα αλλά όχι στην κοινωνική λειτουργικότητα. Χαμηλότερο κόστος. (β) Βελτίωση ψυχιατρικών συμπτωμάτων. Όχι διαφορά σε κοινωνική μεταβλητή ή κόστος

Πίνακας 1. Συνοπτική αναφορά μελετών για λειτουργία ΜΗΝ

Ερευνητές / Χρονολογία	Τίτλος / Πηγή	Σκοπός/ Ερωτήσεις	Μέθοδος	Δείγμα	Κύριες μετρήσεις	Αποτελέσματα
Marshall et al 2003	Day hospital versus admission for acute psychiatric disorders. Cochrane Database Systematic Reviews	Να διερευνηθεί αν οι ψυχιατρικές ΜΗΝ είναι πιο αποτελεσματικές και οικονομικές έναντι της εισαγωγής στο νοσοκομείο	Συστηματική ανασκόπηση τυχαιοποιημένων κλινικών δοκιμών (RCTs) (1966-2000)	9 μελέτες	Ποιότητα μελέτης, χαρακτηριστικά ασθενών, σκοπός θεραπείας και βαθμός φροντίδας, κλινικές και κοινωνικές μεταβλητές, κόστος.	Περισσότερος χρόνος παραμονής. Όχι διαφορά σε επανεισαγωγές. Γρήγορη βελτίωση στη διανοητική ικανότητα αλλά όχι στην κοινωνική λειτουργικότητα. Χαμηλότερο κόστος.
Imazio et al 2004	Day-Hospital Treatment of Acute Pericarditis. A Management Program for Outpatient Therapy. J Am Coll Cardiol	Να διερευνηθεί η ασφάλεια και η αποδοτικότητα αντιμετώπισης οξείας περικαρδίτιδας σε ΜΗΝ	Περιγραφική	254 ασθενείς	Κλινικά συμπτώματα Υπερηχογράφημα καρδιάς	87% των περιπτώσεων (221 ασθενείς) αντιμετωπίστηκαν με επιτυχία Δυσνητική μείωση κόστους
Turnbull et al 2004	Clinical, psychosocial, and economic effects of antenatal day care for three medical complications of pregnancy: a randomised controlled trial of 395 women. Lancet	Να συγκριθεί η προγεννητική ΜΗΝ με το τμήμα νοσοκομείου για γυναίκες με τρεις τύπους επιπλοκών κύησης	Τυχαιοποιημένη κλινική δοκιμή (RCT)	395 έγκυες γυναίκες 263 σε ΜΗΝ (ελάχιστη παραμονή λίγες ώρες) 132 σε τμήμα νοσοκομείου (ελάχιστη παραμονή διανυκτέρευση)	Χρόνος παραμονής, ολικό κόστος, ικανοποίηση από τη φροντίδα, εκβάσεις για την μητέρα και το νεογνό	Μείωση χρόνου παραμονής, όχι διαφορά σε κόστος και σε εκβάσεις, μεγαλύτερη ικανοποίηση από τις μητέρες
Falces et al 2008	One-Stop Outpatient Cardiology Clinics: 10 Years' Experience. Rev Esp Cardiol.	Να αξιολογηθούν 10 χρόνια λειτουργίας της καρδιολογικής ΜΗΝ	Περιγραφική	19515 εισαγωγές	Μέσος χρόνος αναμονής Εισαγωγή στο νοσοκομείο Επίπεδα ικανοποίησης γενικού ιατρού	Ο μέσος χρόνος αναμονής ήταν 3 ημέρες Μείωση εισαγωγών στο νοσοκομείο Αύξηση ικανοποίησης από γενικούς ιατρούς
Iwarzon et al 2008	Health Care Use in Patients With Chronic Intestinal Dysmotility Before and After Introducing a Specialized Day-Care Unit. Clinical gastroenterology and hepatology	Να μετρήσει τη χρήση υπηρεσιών υγείας πριν και μετά την παραπομπή σε γαστρεντερολογική ΜΗΝ	Αναδρομική ανάλυση αρχείων τριών περιόδων (1987-1996, 1997-1999, 2000-2002)	54 ασθενείς	Αριθμός εισαγωγών Ημέρες νοσηλείας Κόστος	Μείωση εισαγωγών στο νοσοκομείο, μείωση μέσου χρόνου παραμονής στο νοσοκομείο και μείωση κόστους

Πίνακας 1. Συνοπτική αναφορά μελετών για λειτουργία ΜΗΝ

Ερευνητές / Χρονολογία	Τίτλος / Πηγή	Σκοπός/ Ερωτήσεις	Μέθοδος	Δείγμα	Κύριες μετρήσεις	Αποτελέσματα
Piotrowski & Kiejna 2008	Cost effectiveness analysis of day hospital and inpatient treatment in Poland. P0312 Abstracts for Poster session III / European Psychiatry	Αξιολόγηση κόστους – αποτελεσματικότητας μεταξύ ψυχιατρικής ΜΗΝ και εισαγωγής σε νοσοκομείο	Τυχαιοποιημένη μελέτη χωρίς ομάδα ελέγχου	238 ασθενείς 115 σε ΜΗΝ 123 σε τμήμα νοσοκομείου	Ψυχοπαθολογικά συμπτώματα, ποιότητα ζωής, κόστος θεραπείας	Δε βρέθηκε διαφορά σε αποτελεσματικότητα. Σχετική μείωση κόστους
Conroy et al (2010)	A multicentre randomized controlled trial of day hospital-based falls prevention programme for a screened population of community-dwelling older people at high risk of falls. Age and Ageing	Να διερευνηθεί αν ένα πρόγραμμα πρόληψης πτώσεων που διενεργείται σε γηριατρική ΜΗΝ μειώνει το ποσοστό πτώσεων στην κοινότητα	Πολυκεντρική τυχαιοποιημένη κλινική μελέτη (RCT)	364 ηλικιωμένοι 181 άτομα στην ομάδα παρέμβασης και 183 στην ομάδα ελέγχου Μεγάλη Βρετανία	Ποσοστό πτώσεων	Η αποτελεσματικότητα το προγράμματος δεν ήταν διαφορετική μεταξύ των ομάδων.
Irvine et al 2010	Cost-effectiveness of a day hospital falls prevention programme for screened community-dwelling older people at high risk of fall. Age and Ageing	Να αξιολογηθεί οικονομικά το πρόγραμμα αγωγής υγείας για πώσης μεταξύ γηριατρικής ΜΗΝ και κοινότητας	Πραγματική τυχαιοποιημένη κλινική δοκιμή (Pragmatic RCT) Ανάλυση κόστους αποτελεσματικότητας	364 ηλικιωμένοι	Αριθμός πτώσεων μέσο κόστος αντιμετώπισης πτώσεων	Το πρόγραμμα είχε μεγαλύτερο κόστος αλλά είχε ως αποτέλεσμα λιγότερες πτώσεις
Bartak et al (2011)	Effectiveness of outpatient, Day Hospital and Inpatient Psychotherapeutic treatment for patients with cluster B personality disorders. Psychotherapy and psychosomatics	Να συγκρίνει την αποτελεσματικότητα θεραπειών σε τρία διαφορετικά ψυχοθεραπευτικά περιβάλλοντα: εξωτερικά ιατρεία, ΜΗΝ, νοσοκομείο.	Ημipeιραματική μελέτη τριών ομάδων	207 ασθενείς από 6 κέντρα ψυχικής υγείας στην Ολλανδία: 46 σε εξωτερικά ιατρεία 86 σε ΜΗΝ 81 σε νοσοκομείο	Συχνότητα ψυχιατρικών συμπτωμάτων, διαπροσωπική και κοινωνική λειτουργικότητα και ποιότητα ζωής	Σε όλα τα περιβάλλοντα οι ασθενείς εμφάνισαν βελτίωση αλλά περισσότερο στο νοσοκομείο και κυρίως στα ψυχιατρικά συμπτώματα.
Casas et al (2011)	Respiratory day hospital: Impact on the rate of hospital admissions due to chronic obstructive pulmonary disease exacerbations. Medicina Clinica	Να συγκριθεί η αναπνευστική ΜΗΝ με τα ΤΕΠ	Προοπτική μελέτη παρακολούθησης για 14 μήνες	173 ασθενείς 121 σε ΜΗΝ	Αριθμός εισαγωγών σε τμήμα του νοσοκομείου	Χαμηλότερο ποσοστό εισαγωγών. Όχι διαφορά σε θνησιμότητα και σοβαρότητα επανεισαγωγών

Πίνακας 2. Συνοπτική αναφορά μελετών για ικανοποίηση ασθενών από ΜΗΝ

Ερευνητές / Χρονολογία	Τίτλος / Πηγή	Σκοπός/ Ερωτήσεις	Μέθοδος	Δείγμα	Κύριες μετρήσεις	Αποτελέσματα
Peach & Pathy (1977)	Evaluation of patients' assessment of day hospital care. British Journal of Preventive and Social Medicine	Να εκτιμηθούν οι απόψεις των ασθενών σχετικά με την γηριατρική ΜΗΝ	Συγχρονική μελέτη επισκόπησης	51 ασθενείς	Χρόνος αναμονής και παραμονής, μεταφορά, χρόνος με τον γιατρό	Προσδιοριστές ικανοποίησης ήταν (α) η μεταφορά από και προς την ΜΗΝ, (β) ο χρόνος αναμονής και παραμονής, (γ) ο χρόνος με τον γιατρό
Henry & Capitman (1995)	Finding Satisfaction in Adult Day Care: Analysis of a National Demonstration of Dementia Care and Respite Services. Journal of Applied Gerontology	Να εξετάσει την ικανοποίηση φροντιστών σε γηριατρική ΜΗΝ	Συγχρονική μελέτη επισκόπησης	321 ζευγάρια φροντιστών	Χρόνος παραμονής, ικανότητα οικονομικής προσπέλασης, συχνότητα χρήσης, ευεξία φροντιστή	Η ικανοποίηση επηρεάζεται από την οργάνωση της υπηρεσίας, από τις αναβολές και τις νοσηλευτικές προσεγγίσεις
Sitziz et al (1996)	Patient satisfaction on a Medical Day Ward: a comparison of nurse-led and physician-led services. International Journal for Quality in Health Care	Διερεύνηση ικανοποίησης ασθενών σε παθολογική ΜΗΝ και σύγκριση μεταξύ νοσηλευτικών και ιατρικών πράξεων	Συγχρονική μελέτη επισκόπησης	155 ασθενείς	Χρόνος αναμονής, πληροφόρηση, άγχος, περιβάλλον κλινικής, νοσηλευτική και ιατρική φροντίδα	Μεγαλύτερο άγχος σε διερευνητικές ιατρικές παρεμβάσεις. Οι μικρότεροι σε ηλικία ήταν πιο δυσαρεστημένοι. Πιο ικανοποιημένοι από τις τεχνικές δεξιότητες των νοσηλευτών όχι όμως από τις επικοινωνιακές δεξιότητές τους
Sitzia & Wood (1998)	Study of patient satisfaction with chemotherapy nursing care. European Journal of Oncology Nursing	Να εκτιμηθεί η ικανοποίηση ασθενών από τη χημειοθεραπεία σε παθολογική ΜΗΝ	Συγχρονική μελέτη επισκόπησης	173 ασθενείς	Προσβασιμότητα, περιβάλλον ΜΗΝ, τεχνικές και διαπροσωπικές δεξιότητες, εκπαίδευση ασθενών, διεπιστημονικότητα	Η ικανοποίηση συσχετίστηκε με τη συμμόρφωση, τις τεχνικές δεξιότητες και δεξιότητες επικοινωνίας, με την πληροφόρηση και εκπαίδευση των ασθενών. Χρειάζεται βελτίωση στη διεπιστημονική προσέγγιση
Lee et al (2001)	An evaluation of the quality of a chemotherapy administration service established by nurses in an oncology day care centre. European Journal of Oncology Nursing	Να μετρηθεί και να αξιολογήσει την ποιότητα φροντίδας σε ογκολογική ΜΗΝ	Αναδρομική μελέτη αρχείων και συγχρονική μελέτη επισκόπησης	2217 αρχεία 50 ασθενείς	Επιτυχία φλεβοκέντησης, χρόνος αναμονής, διαπροσωπικές και τεχνικές δεξιότητες, πληροφόρηση	Προσδιοριστές ικανοποίησης ήταν (α) το επίπεδο πληροφόρησης, (β) οι συμβουλές για την αντιμετώπιση παρενεργειών και (γ) ο χρόνος αναμονής και (δ) τεχνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες των νοσηλευτών
Gourdji et al (2003)	Patients' satisfaction and importance ratings of quality in an outpatient oncology center. Journal of Nursing Care Quality	Να εκτιμηθεί η ικανοποίηση ασθενών σε ογκολογική ΜΗΝ	Συγχρονική μελέτη επισκόπησης	96 ασθενείς	Πληροφόρηση, τεχνικές και διαπροσωπικές δεξιότητες, προσβασιμότητα και χρόνος αναμονής	Ικανοποιημένοι γενικά ασθενείς αλλά υπάρχουν προβλήματα στην πληροφόρηση και στον χρόνο αναμονής

Πίνακας 2. Συνοπτική αναφορά μελετών για ικανοποίηση ασθενών από ΜΗΝ

Ερευνητές / Χρονολογία	Τίτλος / Πηγή	Σκοπός/ Ερωτήσεις	Μέθοδος	Δείγμα	Κύριες μετρήσεις	Αποτελέσματα
McIlfatrick et al 2003	Exploring the patient's experience of a day hospital chemotherapy service: preliminary fieldwork. European Journal of Oncology Nursing	Να διερευνήσει τις εμπειρίες ασθενών ογκολογικής ΜΗΝ και να τις συγκρίνει με εμπειρίες στο νοσοκομείο	Ερμηνευτική φαινομενολογική μελέτη κατά Heidegger	5 ασθενείς	Πεποιθήσεις για τη θεραπεία και για την ΜΗΝ, προσαρμογή στη θεραπεία, ανάγκη αντιμετώπισης, συντροφικότητα	Φόβος αλλά και ανακούφιση που υπάρχει θεραπεία ενώ η ζωή περιστρέφεται γύρω από αυτήν. Υπάρχει θετική σκέψη, ανταλλαγή εμπειριών, εύρεση υποστηρικτικού δικτύου, αίσθηση φυσιολογικής ζωής
Egan & Dowling (2005)	Patients' satisfaction with a nurse-led oncology service. British Journal of Nursing	Να αξιολογήσει τα επίπεδα ικανοποίησης σε ογκολογική ΜΗΝ	Συγχρονική μελέτη επισκόπησης	100 ασθενείς	Πληροφόρηση, ενσυναίσθηση, τεχνικές και διαπροσωπικές δεξιότητες, προσβασιμότητα και συνέχεια στην φροντίδα	Ικανοποιημένοι γενικά ασθενείς αλλά υπάρχουν προβλήματα στην πληροφόρηση
McIlfatrick et al 2006	What about the carers? Exploring the experience of caregivers in a chemotherapy day hospital service. Journal of Oncology Nursing	Να διερευνήσει τις εμπειρίες φροντιστών ογκολογικής ΜΗΝ και να τις συγκρίνει με εμπειρίες στο νοσοκομείο	Φαινομενολογική μελέτη	10 φροντιστές	Πεποιθήσεις για τη θεραπεία και για την ΜΗΝ, προσαρμογή στη θεραπεία, ανάγκη αντιμετώπισης καρκίνου, συντροφικότητα	Υπάρχει αίσθηση φυσιολογικής ζωής, εύρεση υποστηρικτικού δικτύου αλλά υπάρχουν και αρνητικές εμπειρίες (φόβος, έλλειψη γνώσεων και δεξιοτήτων, έλλειψη επαγγελματία στο σπίτι, απάνθρωπο σύστημα χωρίς εξατομίκευση, έλλειψη σεβασμού και ψυχοσυναισθηματικής υποστήριξης). Λειτουργούν με διάφορους ρόλους (σύντροφος, προστάτης, πρακτικός φροντιστής, συνήγορος).
Lowe et al (2008)	Navigating the maze: Parents' views and influence on a paediatric haematology and oncology day care service. Journal of Clinical Nursing	Να εξετάσει τις απόψεις των οικογενειών για τις υπηρεσίες που τους παρέχονται στην παιδιατρική αιματολογική ογκολογική ΜΗΝ	Ομάδες εστιασμένης συζήτησης	16 οικογένειες	Πλοήγηση στην υπηρεσία, επικοινωνία, συνέχεια στη φροντίδα, περιβάλλον, χρόνος αναμονής και οργάνωση της φροντίδας	Η πλειοψηφία ήταν ικανοποιημένοι αναφέροντας όμως προβλήματα.

μεταδιδόμενα νοσήματα (Atkins & Kohn, 1992), η χειρουργική (Marohn & LaCivita, 1995), της προγεννητικής φροντίδας (Turnball et al, 2004), η γαστρεντερολογική (Iwarzon et al, 2008) και η αναπνευστική (Casas et al, 2011).

Σχετικά με την ικανοποίηση των χρηστών από τις

ΜΗΝ συμπεριλήφθηκαν δέκα μελέτες από τις οποίες επτά ήταν ποσοτικές και τρεις ποιοτικές. Συγκεκριμένα, επτά ήταν επισκοπήσεις (Peach & Pathy, 1977; Henry & Capitman, 1995; Sitzia et al, 1996; Sitzia & Wood, 1998; Lee et al, 2001; Gourdjji et al, 2003; Egan & Dowling, 2005), δύο ήταν φαινομενο-

λογικές μελέτες (McIlfatrick et al, 2003; McIlfatrick et al, 2006) και μια χρησιμοποίησε ομάδες εστιασμένης συζήτησης (Lowe et al, 2008). Οι περισσότερες μελέτες αφορούσαν σε ογκολογικές ΜΗΝ (Lee et al, 2001; Gourdjji et al, 2003; McIlfatrick et al, 2003; Egan & Dowling, 2005; McIlfatrick et al, 2006; Lowe et al, 2008) και ακολούθως σε παθολογικές (Sitzia et al, 1996; Sitzia & Wood, 1998) και σε γηριατρικές (Peach & Pathy, 1977; Henry & Capitman, 1995).

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Τα αποτελέσματα στις ΜΗΝ είναι δύσκολο να εκτιμηθούν λόγω της πολλαπλότητας των δομών και των υπηρεσιών που προσφέρουν αλλά και λόγω των αναγκών των ασθενών. Για παράδειγμα υπάρχουν δυσκολίες στη σύγκριση εξαιτίας διαφορών στις εγκαταστάσεις και στο προφίλ των ασθενών με συνέπεια να υπάρχουν διαφορές στον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων των ΜΗΝ. Επίσης, υπάρχουν δυσκολίες στον προσδιορισμό του κόστους επειδή οι ασθενείς σπάνια επισκέπτονται μόνο τις ΜΗΝ και όχι άλλες υπηρεσίες υγείας ή κοινωνικές υπηρεσίες (Bentley et al, 2001). Έτσι, στις διάφορες ΜΗΝ η διαφορετικότητα σε στόχους, διοικητική υπαγωγή, προσωπικό, ασθενείς, θεραπείες κάνουν τις γενικεύσεις σχετικά με την αποτελεσματικότητά τους πολύ δύσκολες (Moscowitz, 1980).

Σύμφωνα με τους Tones και Green (2005) υπάρχουν τέσσερις τύποι οικονομικής αξιολόγησης: (α) η ελαχιστοποίηση του κόστους (cost minimization), όπου η παρέμβαση με το λιγότερο κόστος προκρίνεται υπό την προϋπόθεση ότι οι συγκρινόμενες παρεμβάσεις επιτυγχάνουν ταυτόσημο αποτέλεσμα, (β) η ανάλυση κόστους-αποτελεσματικότητας (cost-effectiveness analysis), όπου επιπρόσθετα με το κόστος εκτιμώνται τα οφέλη του προγράμματος, (γ) η ανάλυση κόστους-χρησιμότητας (cost-utility analysis), όπου εκτιμώνται η χρησιμότητα ή οι αξίες που αποδίδουν ιδιαίτερα οφέλη για την υγεία (κυριότερος δείκτης είναι τα QALYS, Quality Adjusted Life Years), και (δ) η ανάλυση κόστους-οφέλους (cost-benefit analysis) όπου αποδίδει μια τιμή για τα οφέλη που απορρέουν από το πρόγραμμα.

Στις μελέτες που αναφέρθηκαν οι περισσότερες κινούνται στο πλαίσιο των δύο πρώτων τύπων οικονομικής αξιολόγησης ενώ μερικές διατυπώνουν απόψεις για το κόστος μόνο με βάση συλλογισμούς και όχι με βάση οικονομικά δεδομένα. Για παράδειγμα οι μελέτες των Marohn & LaCivita (1995) και Imazio et al (2004) αναφέρουν ασφάλεια και κόστος-αποτελεσματικότητα αλλά χωρίς στοιχεία αφού δεν κάνουν οικονομική ανάλυση ενώ η άποψη της μείωσης κόστους αποτελεί αποτέλεσμα επαγωγικής σκέψης λόγω αποφόρτισης των νοσοκομειακών κλινών. Ωστόσο, το κέρδος σε νοσοκομειακές κλινές δε σημαίνει αυτόματα

και κέρδος στο κόστος νοσηλείας ή φροντίδας υγείας ενός χρήστη.

Με βάση την ανάλυση κόστους-αποτελεσματικότητας τα ευρήματα ποικίλλουν. Για παράδειγμα οι Hui et al (1995) αναφέρουν βελτίωση στην έκβαση των χρηστών όχι όμως διαφορά στο κόστος μεταξύ νοσοκομείου και γηριατρικής ΜΗΝ. Αντίθετα, οι Marshall et al (2003) καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι ψυχιατρικές ΜΗΝ είναι το ίδιο αποτελεσματικές με τη νοσοκομειακή φροντίδα αλλά έχουν λιγότερο κόστος. Παρόμοια, στην ανάλυση των Piotrowski & Kiejna (2008) δεν βρέθηκε διαφορά μεταξύ νοσοκομείου και ψυχιατρικής ΜΗΝ ως προς την αποτελεσματικότητα αλλά φάνηκε η ΜΗΝ να είναι πιο οικονομική. Το ίδιο και στην μελέτη των Iwarzon et al (2008) όπου παρατηρήθηκε μείωση του κόστους. Από την άλλη μεριά στην μελέτη των Irvine et al (2010) το πρόγραμμα στη γηριατρική ΜΗΝ ήταν αποτελεσματικό αλλά κόστισε περισσότερο σε σύγκρισή με τη συνήθη φροντίδα. Είναι φανερό, λοιπόν, ότι για την αξιολόγηση του κόστους-αποτελεσματικότητας έχει σημασία το είδος της δομής που εξετάζεται και τα χαρακτηριστικά που συγκρίνονται.

Με βάση τους Brocklehurst (1973) και Shiu et al (1987) πέρα από το κόστος και την αποφόρτιση των νοσοκομειακών κλινών άλλα πλεονεκτήματα των ΜΗΝ είναι η μείωση κινδύνου ενδονοσοκομειακών λοιμώξεων, η προτίμηση από ασθενείς χωρίς προβλήματα κινητικότητας και το ελκυστικό ωράριο εργασίας για τους επαγγελματίες υγείας.

Αντίθετα, ως μειονεκτήματα αναφέρονται η μεταφορά των ασθενών προς και από τις ΜΗΝ, οι μεγάλες λίστες αναμονής και εξυπηρέτησης, ο προγραμματισμός για την ώρα νοσηλείας, η έλλειψη πρωτοκόλλων λειτουργίας και η ανομοιομορφία στην πρακτική μεταξύ των ΜΗΝ, οι περιορισμένες δυνατότητες (έλλειψη κρεβατιών, προσωπικού, ώρες εξυπηρέτησης), η ανεπαρκής μεταβίβαση πληροφοριών από τους γιατρούς στους νοσηλευτές ή στους χρήστες, η εμφάνιση ή μη ασθενών ανεξαρτήτως ραντεβού, η έλλειψη επικοινωνίας και ενημέρωσης των ασθενών από το ιατρικό προσωπικό για τις διαδικασίες που θα ακολουθηθούν, η έλλειψη σαφών κριτηρίων για επιλογή εισαγωγής στις ΜΗΝ και το ενδεχόμενο κλείσιμο των ΜΗΝ πχ για εργασίες καθαρισμού (Brocklehurst, 1973; Shiu et al, 1987; Duwel et al, 1993).

Οι προβληματισμοί που τίθενται σχετικά με τις ΜΗΝ αφορούν στην έλλειψη μελετών σχετικά με τον εννοιολογικό προσδιορισμό τους, στην ποιότητα της παρεχόμενης φροντίδας και στην ικανοποίηση και ασφάλεια τόσο των χρηστών όσο και του προσωπικού (Moscowitz, 1980; Bentley et al, 2001; Seidler et al, 2006). Αξίζει να αναφερθεί ότι ο εννοιολογικός προσδιορισμός των ΜΗΝ είναι πολύ βασικός καθώς ο ορισμός μιας δομής καθορίζει την λειτουργία της, τις

μορφές που διαθέτει, τις αρχές που τη διέπουν και ακόμα καθορίζει νομικά ζητήματα στην λειτουργία μιας υπηρεσίας.

Αντίθετα με τις μελέτες που αφορούν στην αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των ΜΗΝ, όπου τα ευρήματα ποικίλλουν, οι μελέτες που αφορούν στην ικανοποίηση των χρηστών από τις υπηρεσίες των ΜΗΝ παρουσιάζουν παρόμοια αποτελέσματα εμφανίζοντας τους περισσότερους χρήστες ικανοποιημένους αλλά προσδιορίζοντας κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ των διαφόρων ΜΗΝ που επηρεάζουν την ικανοποίηση των χρηστών. Περιοριστικός παράγοντας που αναφέρεται στις περισσότερες μελέτες είναι ο χρόνος, ο οποίος είτε έχει σχέση με την αναμονή και την παραμονή στο χώρο της ΜΗΝ, είτε έχει σχέση με τον χρόνο που αφιερώνεται στον χρήστη από τον επαγγελματία υγείας δίνοντας την εντύπωση ότι οι ΜΗΝ αποτελούν «μηχανές εκτέλεσης ταχείας θεραπείας/νοσηλείας» χωρίς να δείχνουν σεβασμό στο χρήστη ως ανθρώπινη ύπαρξη.

Ωστόσο, από την άλλη πλευρά οι χρήστες αναφέρουν ότι η αντιμετώπισή τους σε ΜΗΝ τους δίνει την αίσθηση του φυσιολογικού κάτι που δε θα αισθάνονταν κατά την παραμονή τους σε τμήμα ενός νοσοκομείου. Τα χρονικά περιθώρια σε συνδυασμό με το φυσικό περιβάλλον και την οργανωσιακή κουλτούρα των ΜΗΝ φαίνεται να επηρεάζουν την επικοινωνία μεταξύ χρηστών και επαγγελματιών υγείας και για αυτό τον λόγο πολλές μελέτες ανέφεραν προβλήματα στην ενημέρωση και εκπαίδευση των χρηστών και έλλειψη ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αναφορικά με τις υποθέσεις που τέθηκαν αρχικά φαίνεται ότι σε γενικές γραμμές ισχύουν. Έτσι, σχετικά με την λειτουργία των ΜΗΝ η έκβαση της θεραπείας δε φαίνεται να διαφέρει σε σχέση με άλλη υπηρεσία υγείας και οι ΜΗΝ φαίνεται να συμβάλλουν στην αποφόρτιση των νοσοκομειακών κλινών. Αν και τα αποτελέσματα δεν είναι ξεκάθαρα για το κόστος καθώς χρειάζεται να λαμβάνονται υπόψη πολλές παράμετροι, υπάρχουν ενδείξεις ότι οι ΜΗΝ μπορούν να μειώσουν το κόστος στις υπηρεσίες υγείας. Επίσης, αν και υπάρχουν προβλήματα ως προς τις ανάγκες των χρηστών οι ΜΗΝ μπορούν να εγγυηθούν την ασφάλεια και την ποιότητα στις παρεχόμενες υπηρεσίες τους.

Σχετικά με την ικανοποίηση των χρηστών από τις υπηρεσίες των ΜΗΝ φαίνεται ότι οι τελευταίοι είναι ικανοποιημένοι. Ωστόσο, ο βαθμός ικανοποίησής τους εξαρτάται από τον χρόνο (αναμονής, παραμονής, επαφής με τον επαγγελματία υγείας), το φυσικό περιβάλλον (υποδομή, εξοπλισμός), τις δυνατότητες εκπαίδευσης, πληροφόρησης και συμβουλευτικής, τις διαπροσωπικές σχέσεις και από τον προγραμματισμό και την οργάνωση της ΜΗΝ.

Με βάση τα παραπάνω η παρούσα ανασκόπηση αδυνατεί να υποστηρίξει ότι η ΜΗΝ υπερέχει ως υπηρεσία υγείας έναντι άλλων δομών δεδομένου ότι αυτό εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Ωστόσο, δίνει ενδείξεις ότι αποτελεί μια εξίσου αποδοτική, ποιοτική και ασφαλή εναλλακτική λύση.

ΣΗΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Ο εννοιολογικός προσδιορισμός των ΜΗΝ είναι πολύ σημαντικός και χρειάζεται έρευνα προς αυτή την κατεύθυνση. Η διαφοροποίηση στον εννοιολογικό προσδιορισμό μεταξύ των διαφόρων ΜΗΝ χρειάζεται να λαμβάνεται υπόψη στο σχεδιασμό των υπηρεσιών και στην αξιολόγησή τους. Για τη βελτιστοποίηση της λειτουργίας τους είναι αναγκαία η αλλαγή της φιλοσοφίας που διατρέχει το σύστημα λειτουργίας των μονάδων αυτών τόσο σε επίπεδο φυσικού περιβάλλοντος όσο και σε επίπεδο οργάνωσης ώστε να μην αποτελέσουν τα «ταχυφαγεία» των υπηρεσιών υγείας. Οι νοσηλευτές μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά προς αυτή την κατεύθυνση συμμετέχοντας στη διαμόρφωση πολιτικών υγείας δεδομένου ότι συνήθως αποτελούν τον συνδετικό κρίκο μεταξύ συστήματος υγείας και χρηστών υπηρεσιών υγείας.

Είναι γεγονός ότι οι υπηρεσίες υγείας χρειάζεται να είναι αποδοτικές, οικονομικές, ποιοτικές και ασφαλείς. Ωστόσο, υπάρχουν προβληματισμοί για την ποιότητα της παρεχόμενης φροντίδας και την ασφάλεια ασθενών και προσωπικού σε μια υπηρεσία που λειτουργεί με γνώμονα την ταχύτητα και το κόστος. Το προσωπικό είναι αναγκαίο να αισθάνεται ικανοποίηση από την εργασία και υποστήριξη από τη διοίκηση. Με βάση τα παραπάνω η λειτουργία των ΜΗΝ χρειάζεται διεπιστημονική προσέγγιση ώστε να επιτύχει τα βέλτιστα αποτελέσματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Andrews J, Fairley A, Hyland M (1970) A geriatric day ward in an English hospital. *Journal of the American Geriatric Society*. 18(5):378-386
2. Atkins BL, Kohn P (1992) An infectious disease Day Care Unit – the first year. *Journal of infection* 25:191-196
3. Bartak A, Andrea H, Spreuwenberg M, Ziegler U, Dekker J, Rossum B, Hamers E, Scholte W, Aerts J, Busschbach J, Verheul R, Stijnen T, Emmelkapm P (2011) Effectiveness of outpatient, Day Hospital and Inpatient Psychotherapeutic treatment for patients with cluster B personality disorders. *Psychotherapy and psychosomatics* 80:28-38, DOI: 10.1159/000321999
4. Bentley J, Meyer J, Kafetz K (2001) Assessing the outcomes of day hospital care for older people: A review of the literature. *Quality in Ageing and Older Adults* 2(4):33-41
5. Briscoe J, Priebe S (2004) Defining day hospitals. *Psychiatry* 3(9):8-10
6. Brocklehurst JC (1973) Role of day hospital care. *British Medical*

- Journal 4:223-225
7. Casas M, Montañán SC, Baré MM, Casabon SJ, Pomares AX, Aguirre LU (2011) Respiratory day hospital: Impact on the rate of hospital admissions due to chronic obstructive pulmonary disease exacerbations. *Medicina Clinica* 136(15):665-8
 8. Conroy S, Kendrick D, Harwood R, Gladman J, Coupland C, Sach T, Drummond A, Youde J, Edmans J, Masud T (2010) A multicentre randomized controlled trial of day hospital-based falls prevention programme for a screened population of community-dwelling older people at high risk of falls. *Age and Ageing* 39:704-710, doi: 10.1093/ageing/afq096
 9. Duwel DA, Berckel MA, Pothast L (1993) Day care in the Netherlands. *Ambulatory surgery* 1:197-200
 10. Egan M, Dowling M (2005) Patients' satisfaction with a nurse-led oncology service. *British Journal of Nursing* 14(21):1112-1116
 11. Falces C, Sadurn J, Monell J, Andrea R, Ylla M, Moleiro A, Cantillo J (2008) One-Stop Outpatient Cardiology Clinics: 10 Years' Experience. *Rev Esp Cardiol.* 61(5):530-533
 12. Gourdji I, McVey L, Loisel C (2003) Patients' satisfaction and importance ratings of quality in an outpatient oncology center. *Journal of Nursing Care Quality* 18(1):43-55
 13. Henry ME, Capitman JA (1995) Finding Satisfaction in Adult Day Care: Analysis of a National Demonstration of Dementia Care and Respite Services. *Journal of Applied Gerontology* 14(3):302-320 /doi: 10.1177/073346489501400305
 14. Hui E, Lum CM, Woo J, Or KH, Kay RL (1995) Outcomes of elderly stroke patients. Day hospital versus conventional medical management. *Stroke* 26(9):1616-9
 15. Imazio M, Demichelis B, Parrini I, Giuggia M, Cecchi E, Gaschino G, Demarie D, Ghisio A, Trincheror (2004) Day-Hospital Treatment of Acute Pericarditis. A Management Program for Outpatient Therapy. *J Am Coll Cardiol* 43:1042- 6
 16. Irvine L, Conroy SP, Sach T, Gladman JRF, Harwood RH, Kendrick D, Coupland C, Drummond A, Barton G, Masud T (2010) Cost-effectiveness of a day hospital falls prevention programme for screened community-dwelling older people at high risk of fall. *Age and Ageing* 39: 710-716
 17. Iwarzon M, Gardulf A, Lindberg G (2008) Health Care Use in Patients With Chronic Intestinal Dysmotility Before and After Introducing a Specialized Day-Care Unit. *Clinical gastroenterology and hepatology* 6:893-898
 18. Lee YM, Chan MP, Wong KF, Molassiotis A, Tsoi YK, Chan SJ (2001) An evaluation of the quality of a chemotherapy administration service established by nurses in an oncology day care centre. *European Journal of Oncology Nursing* 5(4):244-253 / doi:10.1054/ejon.2001.0150
 19. Lowe R, Bravery K, Gibson F (2008) Navigating the maze: Parents' views and influence on a paediatric haematology and oncology day care service. *Journal of Clinical Nursing* (23):3159-3167
 20. Marohn M, LaCivita K (1995) Evaluation of total/near-total thyroidectomy in a short-stay hospitalization: Safe and cost-effective. *Surgery* 118:943-8
 21. Marshall M, Crowther R, Almaraz-Serrano, Creed F, Sledge W, Kluiters H, Roberts C, Hill E, Wiersma E, Bond GR, Huxley P, Tyrer P (2001) Systematic reviews of the effectiveness of day care for people with severe mental disorders: (1) Acute day hospital versus admission; (2) Vocational rehabilitation; (3) Day hospital versus outpatient care. *Health Technology Assessment* 5: 21
 22. Marshall M, Crowther R, Almaraz-Serrano A et al (2003) Day hospital versus admission for acute psychiatric disorders. *Cochrane Database Syst Rev* 2003;(1):CD004026 (latest version 19 Nov 2002) Downloaded from ebn.bmj.com Published by group.bmj.com
 23. McIlfratrick S, Sullivan K, McKenna H (2003) Exploring the patient's experience of a day hospital chemotherapy service: preliminary fieldwork. *European Journal of Oncology Nursing* 7(3):197-199 /doi:10.1016/S1462-3 889(03)00031- 0
 24. McIlfratrick S, Sullivan K, McKenna H (2006) What about the carers? Exploring the experience of caregivers in a chemotherapy day hospital service. *European Journal of Oncology Nursing* 10:294-303 /doi:10.1016/j.ejon.2005.12.003
 25. Moscovitz (1980) The effectiveness of day hospital treatment: a review. *Journal of Community Psychology* 8(2):155-64
 26. Νόμος 4025/2011 Ανασυγκρότηση φορέων κοινωνικής αλληλεγγύης, κέντρα αποκατάστασης, αναδιάρθρωση Ε.Σ.Υ. και άλλες διατάξεις. Κεφάλαιο Ζ Θέματα φορέων παροχής υγείας, Άρθρο 33, Ιδιωτικές Μονάδες Ημερησίας Νοσηλείας. ΦΕΚ 228 Α' / 2-11-2011
 27. Peach H, Pathy MS (1977) Evaluation of patients' assessment of day hospital care. *British Journal of Preventive and Social Medicine* 31:209-210
 28. Piotrowski P, Kiejna A (2008) Cost effectiveness analysis of day hospital and inpatient treatment in Poland. P0312 Abstracts for Poster session III / *European Psychiatry* 23 S304eS409
 29. Seidler KP, Garlipp P, Machleidt W, Haltenhof H (2006) Treatment concepts of day hospitals for general psychiatric patients. Findings from a national survey in Germany. *European Psychiatry* 21:110-117
 30. Shiu W, Wong F, Martin C (1987) Oncology day ward: An evaluation. *Singapore Medical Journal* 28(2):190-191
 31. Sitzia J, Fitt J, Rhona B, Dikken C (1996) Patient satisfaction on a Medical Day Ward: a comparison of nurse-led and physician-led services. *International Journal for Quality in Health Care* 8(2):175-185 /PH: S1353-*505(96)00005-I
 32. Sitzia J, Wood N (1998) Study of patient satisfaction with chemotherapy nursing care. *European Journal of Oncology Nursing* 2(3):142-153
 33. Tones K, Green J (2005) *Health promotion: Planning and strategies.* Sage Publications
 34. Turnbull DA, Wilkinson C, Gerard K, Shanahan M, Ryan P, Griffith EC, Kruzins G (2004) Clinical, psychosocial, and economic effects of antenatal day care for three medical complications of pregnancy: a randomised controlled trial of 395 women. *Lancet* 363:1104-9